QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tas-27 ta' Frar, 2003

Citazzjoni Numru. 1536/2001/1

PL Sharon Mizzi bhala mandatarja specjali tal-assenti AB

vs

CB

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici a fol. 1 fejn gie premess:-

Illi l-assenti AB u l-konvenuta CB izzewgu fit-tnejn u ghoxrin (22) ta' Settembru 1990, kif jirrizulta mic-certifikat taz-zwieg anness u mmarkat bhala Dok. SM 1;

Illi l-kunsens tal-assenti ghal dan iz-zwieg kien vizzjat b' difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, li, kif ukoll ser jigi ppruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza, ghamlitha impossibli ghall-istess assenti li jaqdi l-obbligazzjonjiet essenzjali taz-zwieg;

Illi l-kunsens tal-assenti inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewwga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg;

Illi l-kunsens tal-assenti ghaz-zwieg imsemmi kien marbut ma kondizzjoni li tirriferi ghall-futur;

Illi ghalhekk z-zwieg bejn il-partijiet hu null u invalidu skond il-ligi;

Illi ghaldaqstant l-attur talab li l-konvenuta tghid ghaliex m'ghandiex din l-Onorabbli Qorti ghar-ragunijiet premessi:

1. Tiddeciedi u tiddikjara li z-zwieg bejn il-partijiet tat-tnejn u ghoxrin (22) ta' Settembru 1990 fuq imsemmi huwa null u invalidu ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi.

Bl-ispejjez kontra l-konvenuta li hi minn issa ingunta ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol 3 tal-process;

Rat il-lista ta’ xhieda u d-dokumenti esebiti a fol 4 sa 11 tal-process, fosthom l-affidavit tal-istess attur.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tat-18 ta’ Jannar 2002 a fol 16 fejn gie eccepit:

1. Illi l-konvenuta taqbel li dan iz-zwieg ghandu jkun annullat minhabba tortijiet imputabbli lill-attur AB.

2. Illi f’kull kaz l-ispejjez tal-kawza ghandhom jithallsu mill-attur.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista ta’ xhieda a fol 16 tal-process;

Rat il-verbali tas-6 ta’ Frar 2002, tat-18 ta’ April 2002 fejn din il-kawza bdiet tigi mismuha minn din il-Qorti kif prezentament ippresjeduta, inghata digriet tal-affidavit tal-partijiet ta’ 30 jum kull wiehed u l-Qorti nnominat lill-Assistent Gudizzjarju Dr Vince Galea biex jisma l-provi f’din il-kawza.

Rat ir-rikors tal-attrici noe tal-15 ta’ Mejju 2002 u d-digriet tal-Qorti tad-29 ta’ Mejju fejn laqghet it-talba w estendiet it-terminu tal-prezentata tal-affidavits attrici bi 30 jum.

Rat in-nota tal-konvenuta tas-27 ta' Mejju 2002 fejn permezz taghha gie esebit l-affidavit taghha stess (fol 24 u 25).

Rat in-nota tal-attrici noe tas-6 ta' Gunju 2002 fejn permezz taghha gie esebit l-affidavit ta' DE (fol 27).

Rat in-nota tal-attrici noe tal-10 ta' Gunju 2002 fejn permezz taghha gie esebit l-affidavit ta' Dr FG (fol 30).

Rat in-nota tal-attrici noe tal-4 ta' Lulju 2002 fejn permezz taghha gew esebiti l-affidavits ta' HB u ta' omm l-attur (fol 32 sa 36).

Rat il-verbali tal-24 ta' Ottubru 2002 u tal-4 ta' Frar 2003 fejn Dr Raymond Zammit ghall-konvenuta nforma lill-Qorti li m'ghandux aktar provi. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghas-27 ta' Frar 2003.

Rat ir-rikors tal-attrici tas-17 ta' Frar 2003 u d-digriet tal-Qort tal-20 ta' Frar 2003 fejn cahdet it-talba.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET

Illi din hija kawza fejn l-attur qed jitlob li z-zwieg tieghu mal-konvenuta jigi ddikjarat null u bla effett *stante* li qed isostni li l-istess zwieg kien vizzjat peress li hu kellu difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga u / jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tieghu; rabtu l-kunsens taghhom ghall-kundizzjoni li tirreferi ghall-futur; il-kunsens tal-partijiet ghal dan iz-zwieg kien vizzjat peress li kien inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga u dan kollox *ai termini* tal-**artikolu 19 (1) (d)** u / jew **(f)** u / jew **(g)** tal-**Att XXXVII tal-1975 li Jirregola z-Zwigijiet.**

Illi l-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** jinqraw hekk kif gej:

"Artikolu 19 (1) *B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, iz-zwieg ikun null:-*

(d) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'diffett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha impossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

(f) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg."

Illi l-ahhar stipulazzjoni li fuqha hija bbazata l-azzjoni attrici hija dik *ai termini* tal-**artikolu 19 (1) (g)** li tipprovdi li z-zwieg huwa null:-

"(g) jekk xi wahda mill-partijiet torbot il-kunsens taghha ma' kundizzjoni li tirreferi ghall-futur".

Illi artikolu **19 (1) (d) tal-Kap 255** jghid illi z-zwieg ikun null jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'diffett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.

Illi ghar-rigward tal-istess **artikolu 19 (1) (d)** mill-provi migbura jirrizulta li l-kontendenti, qabel ma zzewgu, ma kkunsidrawx bis-serjeta' l-valuri u l-principji tal-hajja mizzewga. Fil-fatt inghad li l-kuncett ta' d-diskrezzjoni ta' gudizzju **"***supposes not only maturity of intellect but also a maturity of the will, that is an ability to take decisions responsibly. A person must possess a critical faculty and internal freedom of choice in order to contract validly"***.**

*"Psychic disorders which give rise to a defect of due discretion include immature personality, which may be characterised by affective infantilism immature character, affective immaturity and an emotionally unstable personality. Serious immaturity could very easily constitute a ground of nullity for a marriage. In a Rotal decision of 1961 Sabattani held that a person either has or has not sufficient discretion of judgement to marry. If he has not, then he suffers from 'amentia', not in the sense of insanity, but in the sense that he lacks the sufficient maturity of judgement to understand and choose marriage…….. Therefore, the weakness which affects the mind can merely result from the lack of maturity……"***.**

Illi ***G. Veness,*** kif ikkwotat minn ***N. Picard in*** **'L'immaturite' et le consentement matrimonial"** (pg. 54-55***)*** jghid is-segwenti*:*-

"The judge must consider the overall behaviour of the spouse, taking into account the gravity of the conduct, its continuity throughout the conjugal life, its influence on the couple's equilibrium, the relation of behavioural disorders to the 'ius in corpus and also to the right to the community of life and to consider also all the other factors which are relevant to the determination of the gravity of this immaturity with reference to married life."

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga kellha okkazjoni tezaminah, u ghalhekk taghmel referenza ghas-sentenzi **"Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar gia` Borg"** (Cit. Nru. 1564/97/RCP deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u **"Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella Flores et noe"** (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar, 2000); **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar et nomine"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002); **"Ali Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002; **"Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia"** (P.A. (RCP) 29 ta' Mejju 2002; **"Romina Zammit vs Paul Zammit"** (P.A. (RCP) 30 ta' Mejju 2002) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi f'dawn is-sentenzi, u fid-decizjoni **"Josette Lungaro vs Jesmond Lauro"** (P.A. (RCP) l-1 ta' Frar 2001) il-Qorti ghamlet referenza ghas-segwenti espozizzjoni ta' ***Viladrich*** li jghid:-

"Thus, there is grave lack [of discretion of judgment] when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgment refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring. ***(Viladrich, P.J.*** **"Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated"** *(Montreal, 1993) p. 686).*

Illi fis-sentenza **"Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella Flores et noe"** (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar 2000) il-Qorti spjegat:-

*“Kwantu ghall-obligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta’ definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap 255**, dawn l-obligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma “the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics”.* (***Viladrich, P.J***. *op. cit*., p. 687).

Illi dan kollu huwa ghal kollox distint u differenti minn dawk li gew skond il-gurisprudenza nostrali kkonsiderati bhala d-drittijiet u dmirijiet u l-elementi essenzjali taz-zwieg, tant li fis-sentenza **“Mary Mustefa Al Muhamed vs Mustefa Mustefa Al Muhammed”** (P.A. (NA) 27 ta’ Lulju 1999) inghad li:-

*“Fil-kawza **“Haidin vs Haidin”** (PA. (Q.K) 7 ta’ Lulju 1994), il-Qorti qalet illi m’ghandu jkun hemm ebda motivazzjoni li ggieghel persuna tersaq ghaz-zwieg ghajr l-imhabba lejn persuna ohra w ix-xewqa li tqatta’ l-kumplament ta’ hajjitha fil-kumpanija taghha. Fiz-zwieg wiehed irid ikun lest li jaghtiha t-totalita’ tieghu nnifsu esklussivament lill-persuna l-ohra, u din l-ghotja trid tkun mhux biss reciproka izda motivata bi hsieb genwin li verament ikun irid johloq ‘a partnership for life’”.*

*“Mill-gurisprudenza nostrana, jista’ jinghad illi d-dmirijiet u drittijiet tal-mizzewgin fiz-zwieg huma dawk li komunament wiehed jistenna fi zwieg normali fis-socjeta’ taghna. Fost dawn, wiehed isemmi l-fedelta’ u l-assistenza, l-unita’ u l-indossubilita’ taz-zwieg, il-hajja komuni flimkien, id-dritt u d-dmir illi jittiehdu decizjonijiet flimkien intizi fl-ahjar interess tal-familja w il-prokreazzjoni ta’ l-ulied. Il-hajja mizzewga timporta li l-mizzewgin jaqsmu kollox flimkien u li jkunu ta’ ghajnuna u ta’ assistenza lil xulxin, b’impenn shih a favur ta’ xulxin u taz-zwieg taghhom l-element tal-‘communio vitae’. Fil-kawza **“Micallef vs Micallef”** deciza fl-4 ta’ Mejju 1993, il-Prim’ Awla tal-Qorti Civili enuncjat illi ‘element essenzjali tal-hajja mizzewga skond il-ligi taghna huwa d-dritt tal-mizzewgin ghall-komunjoni tal-hajja (‘communio vitae’) bejniethom”.*

Illi rigward l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta,** dan l-artikolu jikkonsidra kemm is-simulazzjoni totali *("colorem habens, substantiam vero nullam")* kif ukoll dak parzjali *(colorem habens, substantiam vero alteram)* tal-kunsens.

Illi rigward it-tifsira tal-frazi "*eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu"*, jew kif maghruf ukoll bhala simulazzjoni totali, l-Qorti fil-kawza **"Bonnici vs Bonnici"** (P.A. 30 ta' Lulju 1982) qalet illi biex ikun hemm simulazzjoni totali jrid jigi ppruvat il-*'finis operis'* taz-zwieg gie effettivament eskluz mill-vera rieda ta' parti jew ohra, ghalkemm formalment tkun sehhet ic-celebrazzjoni taz-zwieg.

Illi fis-sentenza **"Cali vs Dr. Albert S. Grech *nomine".*** (P.A. 22 ta' Gunju 1988) il-Qorti qalet illi jekk tmur ghac-cerimonja tat-tieg u nternament tissostitwixxi l-ideat tieghek fuq x'inhu zwieg jew inkella xort'ohra teskludi l-veru kuncett taz-zwieg, hi forma ta' simulazzjoni totali. Fid-decizjoni **"Galea vs Walshi"** (P.A. 30 ta' Marzu 1995) il-Qorti spjegat simulazzjoni bhala *"meta l-atti, gesti jew kliem esterni ma jikkorrispondux ghall-kunsens intern li jkun inghata".* Illi fis-sentenza **"Muscat vs Borg Grech"** (P.A.14 ta' Awissu 1995) il-Qorti spjegat il-kuncett ta' simulazzjoni b'dawn il-kliem:-

"Ghalhekk min esternament ikun wera li qed jaghti l-kunsens matrimonjali izda jkun internament u b'att pozittiv tal-volonta' tieghu qed jichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg ikun qed jissimula l-kunsens tieghu".

Illi kif gie nsenjat fid-decizjoni fi-ismijiet **"Francesco Teuma vs Luigi Camilleri et",** (K. 1 ta' Ottubru 1884 - Vol. X p. 912):-

"a poter dedursi la invalidita dell'atto e' necessario che risulti chiaro, che cio' che si contrattava non era la yenta, ma una simulazione, cioe' 'fictio seu ostensio falsi pro vero'.

Illi fil-kawza **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar *et nomine*"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002) inghad li *"meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja hu kapaci jaghti l-kunsens validu taz-zwieg, pero' bl-att tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu, eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe', issimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn filwaqt il-kunsens hu jew hi eskludew xi*

wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' saret simulazzjoni parzjali".

Illi fil-fatt din il-Qorti taqbel mal-istess definizzjoni u fil-fatt fis-sentenza **"Al Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002 inghad li *"wiehed jinnota li taht l-**artikolu 19 (1) (f)** trid issir distinzjoni cara bejn zwieg li jfalli minhabba cirkostanzi li jirrizultaw waqt iz-zwieg, u zwieg li jfalli ghax wiehed mill-partijiet minn qabel ma ta l-kunsens tieghu kien gja' mentalment dispost li ma jottemprax ruhu ma' xi wahda jew aktar mill-obbligi matrimonjali. Fl-ewwel ipotesi hemm ir-ragunijiet li jaghtu lok ghas-separazzjoni u fit-tieni ipotesi hemm l-estremi tal-annullament taz-zwieg".*

Illi fil-fatt ghal dak li jolqot l-kuncett ta' *"l-eskluzjoni pozittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga"*, u cjoe' simulazzjoni parzjali, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fil-kawza **"Abdel Wahed vs Dr. Yana Micallef Stafrace et"** (P.A. (NA) 14 ta' Lulju 1994) elenkat l-element essenzjali taz-zwieg bhala li jikkonsistu fil-*"kommunjoni tal-hajja konjugali, l-indissolubilita' tar-rabta taz-zwieg, id-dritt ghall-fedelta' u d-dritt ghall-prokreazzjoni ta' l-ulied"*. L-istess elementi gew ikkonfermati wkoll fil-kawza **"Aquilina vs Aquilina"** (P.A. (NA) 30 ta' Jannar 1991) u fis-sentenza **"Grech vs Grech"** (P.A. (NA) 9 ta' Ottubru 1990). Dawn huma wkoll l-elementi fil-ligi kanonika.

Illi l-komunjoni tal-hajja konjugali u l-*"consortium vitae"* tikkomprendi zewg elementi u cjoe' l-imhabba konjugali u r-responsabilta` tal-familja. Kif qalet il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fid-decizjoni **"Magri vs Magri"** (14 ta' Lulju 1994):-

"Jekk din il-"consortium vitae" hija nieqsa, l-oggett innifsu tal-kunsens taz-zwieg huwa wkoll nieqes. Din il-"Consortium Vitae" tikkomprendi zewg elementi li huma l-imhabba konjugali u r-responsabilta' tal-familja."

Illi fil-fatt l-element ta' l-indossolubilta` taz-zwieg jehtieg li l-kunsens ikun ibbazat fuq rabta dejjiema bejn ragel u mara wahda, mibnija fuq il-fedelta' u formazzjoni tal-familja. Il-ligi Maltija tippresupponi *'iuris tantum'* dan l-element ta' indossolubilta' fiz-zwieg.

Illi fil-fatt, **J. *Edwards Hudson*** (pg. 164-165), jispjega car li *"indissolubility can be excluded from consent in two different ways: either because the spouse, knowing the true nature of marriage, nevertheless contract with the understanding that he will have the option of dissolving the bond and recovering his former free status, or because*

the spouse formulates his own doctrine on marriage, from which the idea of indissolubility is absent and to which he adheres totally with both intelligence and will power".

Illi wkoll, ***D.J. Burns*, ** fil-kummentarju tieghu (***D.J. Burns***, "**Matrimonial Indissolubility: Contrary Conditions**. **A Historical Synopsis and Commentary".** pg.151) jghid li *"it is not necessary that this intention* (i.e. li teskludi l-indossolubilita') *was formulated as an express agreement, it can be inferred either from an explicit declaration of one or both parties, or consequent on certain words or actions implying that effect, or as a result of the narration of the circumstances of the contract."*

Illi hawn ukoll il-Qorti tirreferi ghal dak li inghad fis-sentenza **"Sharon Lanzon mart Francis Attard vs Francis Attard"** (P.A. (RCP) 15 ta' Marzu 2000) u cjoe':-

"Meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja huwa kapaci li jaghti kunsens validu taz-zwieg, pero' fl-atti tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe' issimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori iz-zwieg, jew inkella fejn waqt li l-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' saret simulazzjoni parzjali".

Illi ghalhekk l-partijiet resqu ghal dan iz-zwieg ghar-ragunijiet precizi taghhom, totalment indipendenti minn dak li parti kienet thoss ghall-ohra, u *vice versa,* u dan huwa ghal kollox distint u differenti minn dawk li gew skond il-gurisprudenza nostrali konsiderati bhala d-drittijiet u dmirijiet u l-elementi essenzjali taz-zwieg, tant li fis-sentenza **"Mary Mustefa Al Muhamed vs Mustefa Mustefa Al Muhammed"** (P.A. (NA) 27 ta' Lulju 1999) inghad li:-

*"Fil-kawza **"Haidin vs Haidin"** (PA. (Q.K) 7 ta' Lulju 1994), il-Qorti qalet illi m'ghandu jkun hemm ebda motivazzjoni li ggieghel persuna tersaq ghaz-zwieg ghajr l-imhabba lejn persuna ohra w ix-xewqa li tqatta' l-kumplament ta' hajjitha fil-kumpanija taghha. Fiz-zwieg wiehed irid ikun lest li jaghtiha t-totalita' tieghu nnifsu esklussivament lill-persuna l-ohra, u din l-ghotja trid tkun mhux biss reciproka izda motivata bi hsieb genwin li verament ikun irid johloq 'a partnership for life'".*

"Mill-gurisprudenza nostrana, jista' jinghad illi d-dmirijiet u drittijiet tal-mizzewgin fiz-zwieg huma dawk li komunament wiehed jistenna fi zwieg

normali fis-socjeta' taghna. Fost dawn, wiehed isemmi l-fedelta' u l-assistenza, l-unita' u l-indossolubilta' taz-zwieg, l-hajja komuni flimkien, id-dritt u d-dmir illi jittiehdu decizjonijiet flimkien intizi fl-ahjar interess tal-familja w il-prokreazzjoni ta' l-ulied. Il-hajja mizzewga timporta li l-mizzewgin jaqsmu kollox flimkien u li jkunu ta' ghajnuna u ta' assistenza lil xulxin, b'impenn biss a favur ta' xulxin u taz-zwieg taghhom l-element tal-'communio vitae'. Fil-kawza ***"Micallef vs Micallef'*** *deciza fl-4 ta' Mejju 1993, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili enuncjat illi 'element essenzjali tal-hajja mizzewga skond il-ligi taghna huwa d-dritt tal-mizzewgin ghall-komunjoni tal-hajja ('communio vitae') bejniethom".*

Illi applikati dawn il-principji ghall-kaz *de quo* jirrizulta illi l-kontendenti kienu ltaqghu hawn Malta meta kienu ghadhom studenti f'dan il-pajjiz u kienu damu tlett snin johorgu flimkien qabel ma zzewwgu. Fil-fatt f'din ir-relazzjoni taghhom wahda mill-konsiderazzjonijiet principali ghaliex l-attur iddecieda li jizzewweg kien il-fatt li huwa ried jibqa' hawn Malta kemm bhala student kif ukoll biex jahdem, u mill-provi prodotti nkluz mill-affidavit tal-attur innifsu (3 t'Awissu 2001), ta' hbiebu Imad Adel Hozory (3 ta' Gunju 2002) u Dr FG (10 ta' Gunju 2002), ta' huh HB (4 ta' Lulju 2002) u ta' ommu IJ (4 ta' Lulju 2002) dan jinsab korroborat mix-xhieda kollha taghhom, tant li l-istess **Dr FG** sostna:- "*Jien personalment naf li kellu x-xewqa jibqa' jghix hawn Malta. Qabel ma gie Malta kien joqghod il-Libja. Hawn hekk f'Malta kien ghogbu l-post, ghogbu l-pajjiz u kien xtaq jibqa' jghix hawn".*

Illi huh **HB** qal ukoll:- "AB *kellu zewg affarijiet fih, l-ewwel li ma jistax idum wahdu forsi ghax kien dehra ma X, u t-tieni nett dak iz-zmien li kien spicca minn ma X kien ser jispicca l-kors tal-Universita` u kien qed jibza' li jispicca barra minn Malta peress li kienet ser tghalaq il-visa. Ghal AB il-problema tal-visa li kienet ser tiskadi kienet wahda mportanti u lili personalment kien gieli qalli b'dan ghax ghal AB dak iz-zmien kien importanti ghalih li jibqa' Malta ghax ghamel l-gheruq f'dan il-pajjiz."*

Illi minn dan kollu jidher li dan kien zwieg ta' konvenjenza u wkoll li dan jinsab konfermat b'dak li ser jinghad dwar il-kunsens tal-attur ghaz-zwieg aktar il-quddiem, u jidher ghalhekk li taht dan l-aspett biss tali zwieg ghandu jigi dikjarat null abbazi tal-**artikolu 19 (1) (d) u (f)** peress li dak li spinga lill-attur biex jaghmel dan il-pass kien sabiex izomm il-permanenza tieghu f'Malta kemm ghal dak li hu studju kif ukoll ghal dak li hu xoghol, u dan mhux biss ghalih, izda wkoll ghall-familja tieghu inkluz ommu li huwa gab tghix mieghu hawn Malta.

Illi hawn il-Qorti taghmel referenza ghal dak li inghad fis-sentenza (P.A. (RCP) **"Mary Grace Scicluna vs Suheil al Salim"** deciza fit-30 ta' Jannar 2003 - Cit Nru 306/01/RCP) fejn saret referenza ghal dak li inghad fid-decizjoni tal-10 ta' Marzu, 2000, fil-kawza fl-ismijiet **"Pauline Ahmed nee' Bugeja vs Shafik Farid Shafik Ahmed"** (P.A. (VDG) Citaz. Numru 171/95 VDG), din Qorti kif diversament presjeduta ccitat lill-gurista ***Francesco Bersini*** li jispjega:-

"Chi ad esempio intende un fine estrinseco al matrimonio in modo tale da escludere con atto posittivo di volonta' lo stesso matrimonio, che per lui e' una pura formalita' vuota e senza senso, evidentemente fa del matrimonia un rito vano. In tal modo contrae invalidamente colui che, escludendo con atto posittivo di volonta', almeno implicito, lo stesso matrimonio, si sposa unicamente ed esclusivamente per un fine estrinseco, cioe' diverso dal matrimonio, fine che egli intende come oggetto esclusivo del consenso. Per esempio: avere una dote, evitare il servizio militare, adire una eredita', scopi di libidine, ecc … L'esclusione del matrimonio si puo' verificare sopratutto in persone che si sposano sotto la pressione del timore grave, o che strumentalizzano, con estrema leggerezza e malizia, il matrimonio simulato per raggiungere altri fini intesi con volonta' prevalente, come potrebbero essere i miraggi di un vantaggio economico …". (**Il Diritto Canonico Matrimoniale**, Elle Di Ci (Torino), 1994, pp. 113-114).

Illi huwa sintomatiku wkoll li wiehed jirreferi ghas-sentenzi **"Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim"** (P.A. (N.A.) 31 ta' Mejju 2000) u **"Carmen El Shimi gja Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi"** (P.A. (N.A.) 20 ta' Gunju 2000) u **"Marica mart Farhat Ben Mohammed Bouchhioua nee' Cernigliaro vs Farhat Ben Mohammed Bouchhiuoua."** (P.A. (RCP) tal-1 ta' Ottubru 2002) fejn inghad li fiz-zwieg ta' konvenjenza illi l-iskop uniku tieghu huwa biss biex il-konvenut jakkwista ic-cittadinanza Maltija jew/u d-dritt li joqghod u jirrisjedi hawn Malta, dak il-kunsens ikun simulat peress li eskluda pozittivament iz-zwieg innifsu, u ghalhekk ma hemm l-ebda dubju li dan jaqa' taht id-disposizzjonijiet tal-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Illi apparti dan jirrizulta wkoll li l-attur dahal ghal dan iz-zwieg meta kien iddecieda u determinat li m'ghandux ikollu tfal minn dan iz-zwieg, peress li l-hsieb tieghu kien fis-sens li qed jghix f'pajjiz differenti minn dak fejn twieled, cioe` fil-Libja, u ma riedx li jrabbi lill-uliedu f'kultura differenti minn dik li hi tieghu. Il-Qorti hawn tinnota d-diffikultajiet kbar li qed jinqalghu u jkomplu jinqalghu meta jsiru zwigijiet bejn kulturi u religjonijiet

differenti fejn jidher li l-partijiet mhux qed jiehdu jew mhux qed jghatu l-attenzjoni neccessarja ghal dan il-fatt biex wara ir-relazzjonijiet spiss jigri li jitfarku u jispiccaw fix-xejn ghaliex parti jew ohra ma tkunx trid taccetta l-kultura u d-drawwiet tal-parti l-ohra.

Illi f'dan il-kaz mill-affidavit attrici jidher car li l-attur kien deciz dwar dan, u hawn wiehed jirreferi ghal dak li hemm kontenut fl-ewwel paragrafu a fol 10 tal-process mill-affidavit tal-attur fejn l-istess attur kien kategoriku dwar dan u qal "*jien kont lest li nhassar ir-relazzjoni u anke iz-zwieg li kieku hija nsistiet li hija trid it-tfal*. *Nghid illi jien dejjem poggejt din il-kundizzjoni li ma kontx lest li nizzewweg li kieku l-konvenuta nsistiet illi l-quddiem riedet it-tfal*".

Illi ma hemm l-ebda dubju li l-prokreazzjoni tal-ulied hija wahda mill-elementi essenzjali taz-zwieg u l-eskluzjoni tal-istess tirrendi l-istess zwieg null u bla effett abbazi tal-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255** u f'dan ir-rigward din il-Qorti taghmel referenza ghal dak li nghad f'dan ir-rigward fis-sentenza **"Odette Farrugia vs Bernard Fenech"** deciza fl-1 t'Ottubru 2002 – Cit Nru: 196/02/RPC.

Illi fl-ahharnett jidher ukoll li kundizzjoni biex l-attur jizzewweg kienet li tghix ommu mieghu kif fil-fatt gara wara z-zwieg tal-kontendenti, u kieku l-konvenuta m'accettatx din il-kundizzjoni l-attur ma kienx lest li jizzewweg. Dan jorbot mal-ewwel raguni hawn diskussa li ghaliha l-attur ried jizzewweg lill-konvenuta u cioe` ried jibqa' jghix u jahdem Malta u jkollu lill-ommu mieghu f'dan il-pajjiz, u ghalhekk f'dan ir-rigward japplikaw il-principji fuq indikati anke fil-kuntest tal-**artikolu 19 (1) (d) u (f)** u fl-opinjoni ta' din il-Qorti anke s-**sub-artikolu (g)** tal-istess artikolu li ser jigi ndikat aktar il-quddiem.

Illi dwar l-**artikolu 19 (1) (g) jinghad** skond ***J. Edward Hudson*** *"a condition could either be suspensive or resulutive. It is suspensive if it delays the entry in effect of the obligation of an act until the condition itself is fulfilled. It is resolutive if it dissolves the obligation only if it verifies itself and therefore renders it null. e.g. "I will live in marriage with you until I find someone who is more wealthy than you"* (**"Handbook II for Marriage Nullity Cases"** pg. 107).

Illi ghalkemm il-Qorti m'ghandiex bzonn tidhol f'dan is-sub-artikolu peress illi tali zwieg gia dikjarat null abbazi tal-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255**, jinghad ukoll li l-ahhar raguni fuq imsemmija flimkien ma dik tal-eskluzjoni tal-prokreazzjoni tal-ulied, il-kunsens tal-attur wassluha wkoll sabiex l-istess zwieg jigi kkunsidrat null anke abbazi ta' dan is-sub-

artikolu ghaliex l-attur assoggetta l-kunsens tieghu ghal dan iz-zwieg ghal zewg kundizzjonijiet bazici ghalih u cioe` li ma jkollux ulied u wkoll li jibqa' f'din ir-rabta diment li ommu tkun tghix mieghu. *Obiter* jinghad li wahda mir-ragunijiet ghaliex din ir-relazzjoni tkissret kien proprju d-disgwid li nqala' bejn omm l-attur u l-konvenuta. Illi din il-kundizzjoni turi wkoll kif l-attur qatt ma seta' jkollu d-diskrezzjoni neccessarja sabiex jersaq ghal dan l-att taz-zwieg peress li ghalih jidher li tali unjoni ma kelliex tkun biss bejn zewg persuni izda tlieta, u dan ghamlu bhala kuncett *sine qua non* sabiex huwa jaccetta biex jidhol f'din ir-relazzjoni.

Illi min-naha tal-konvenuta jinghad li la darba accettat dawn il-kundizzjonijiet kollha u kienet konoxxenti tal-intenzjoni tal-attur anke qabel iz-zwieg, hija wkoll ikkontribwiet lejn in-nullita taz-zwieg ghaliex il-mankanzi fil-kunsens tal-attur u fil-kundizzjonijiet minnu mposti saru wkoll nuqqasijiet u difetti fil-kunsens taghha u kundizzjonijiet minnha wkoll imposti la darba hija kienet a konoxxenza ta' dan kollu, bil-konkluzjoni logika li hija wkoll ikkontribwiet ghal din id-dikjarazzjoni ta' nullita taz-zwieg.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi filwaqt li **tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuta** in kwantu l-istess huma nkompatibbli mat-talbiet attrici **tilqa' t-talba attrici** b'dan illi:

1. Tiddeciedi u tiddikjara li z-zwieg bejn il-partijiet tat-tnejn u ghoxrin (22) ta' Settembru 1990 fuq imsemmi huwa null u invalidu ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi, u dan senjatament a bazi tal-**artikolu 19 (1) (d) (f) u (g) tal-Kap 255**.

Bl-ispejjez jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Moqrija.